

10 Απριλίου 2022

Ο Κύριος δίδαξε ότι έχει σπουδαία αποτελέσματα η προσευχή συνδυασμένη με την νηστεία!

/ Σοφίας Πατερικής Απαύγασμα

Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς

Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς, Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης.

(Επιμέλεια Στέλιος Κούκος)

**Αγίου Γρηγορίου Παλαμά Αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης
Λόγος υπέρ των Ιερώς Ησυχαστώντων**

**Των υστέρων ο δεύτερος
Περί προσευχής**

Συνέχεια από εδώ: <http://www.pemptousia.gr/?p=338141>

4. Τώρα δε, επειδή αυτός [ο καλαβρός Μοναχός Βαρλαάμ] αρχίζων και τελειώνων διδάσκει ο ίδιος περί νοεράς προσευχής, θα εξετάσωμεν και ημείς προκαταρκτικώς την διδασκαλίαν αυτού εν συντομία· είναι δε τοιαύτη, ώστε με την χρηστολογίαν να εξαπατά πολλούς από τους απείρους, κανένα όμως από τους δοκιμάσαντας την αληθινήν ευχήν, έστω και μετρίως.

Ας παροκολουθήσωμεν λοιπόν την διδασκαλίαν αυτού τόσον, όσον χρειάζεται διά να δείξωμεν την ασυμφωνίαν αυτής προς τους Πατέρας. Πράγματι αρχίζει μεν από τα παραδεδεγμένα υπό των Πατέρων, τελειώνει δε εις την εντελώς αντίθετον οπό εκείνους οδόν.

Διότι αρχίζων λέγει ότι ο επιμελούμενος της προσευχής πρέπει να παρέχη ηρεμίαν εις τας αισθήσεις· ούτω, αφού εξηπάτησε τον ακούοντα ότι δήθεν λέγει σύμφωνα με τους Πατέρας, έπειτα από αυτό συμπεραίνει ότι πρέπει να νεκρώσωμεν τελείως το παθητικόν της ψυχής, ώστε να μη ενεργή κατά τας δυνάμεις του ούτε κατά οποιανδήποτε κοινήν ενέργειαν ψυχής και σώματος «διότι», λέγει, «εκάστη εξ αυτού γίνεται εμπόδιον εις την προσευχήν, και μάλιστα εφ' όσον κάπως μετέχει βίας και προκαλεί ηδονήν και πόνον, και κυρίως εις την παχυτάτην και αλογωτάτην των αισθήσεων αφήν».

Επομένως θα ηδύνατο να είπη κανείς προς τον διδάσκον τα τοιαύτα ότι ο επιμελούμενος της νοεράς προσευχής δεν πρέπει να νηστεύη, να αγρυπνή, να γονυπετή, να χαμευνή, να ορθοστατή επιμόνως, να πράττη ο,τιδήποτε τοιούτον διότι όλα αυτά αναγκάζουν την αφήν να ενεργή αλγεινώς και, όπως θα έλεγες εσύ, προσφέρει ενόχλησιν εις την προσευχομένην ψυχήν, ενώ πρέπει να εξασφαλίζη δι' αυτήν το ανενόχλητον από παντού.

«Διότι θα ήτο τερατώδες, λέγει πάλιν, «εάν την μεν όρασιν και την ακοήν, τας απλοτέρας, απαθεστέρας και λογικωτέρας αισθήσεις, περιφρονούμεν κατά τας προσευχάς, την δε παχυτέραν και ολιγωτέραν όλων αφήν παρεδεχόμεθα και υποθέτομεν ότι αι ενέργειαι της συνεργούν εις αυτάς».

Και τούτο, διότι δεν αντελήφθη, αν και φιλόσοφος, την διαφοράν εις τας αισθήσεις, πόσον διαφορετικά μετέχουν αυταί πάντοτε της σωματοειδούς δυνάμεως μέσα των, και δεν κινούνται όλαι μόνον με τα κίνητρα τα οποία προσκόπτουν εις αυτάς από έξω. Εις ημάς δε, θέλοντας να εξηγήσωμεν τα συμβαίνοντα εις τας ενύλους αισθήσεις από την άυλον προσευχήν, χρειάζεται και η τελειοτάτη έξις αυτής και η μελέτη αποβλέπουσα προς εν, τούτο μόνον· αλλά «ο δίδων ευχήν εις τους ευχομένους», ας δώση και εις λαλούντας υπέρ αυτών λόγον σύμμετρον με την παρούσαν πρόθεσιν.

5. Όσαι λοιπόν αισθήσεις κινούνται από τας εξωτερικάς ενεργείας, αυτοί κατ' ανάγκην ηρεμούν όταν στρεφώμεθα προς τα εσωτερικά. Ποία ανάγκη όμως υπάρχει να ηρεμούν όσαι εναρμονίζονται με τας διαθέσεις της ψυχής, και μάλιστα τας αγαθάς;

Ποίον νόημα θα είχε να αφήση ταύτας μόνος του ο στρεφόμενος εις τον εαυτόν του;

Διά ποίον λόγον πρέπει να ζητώμεν να τα αφήνη, αφού δεν ανθίστανται καθόλου,

αλλά και συνεργούν μεγάλως εις την ψυχικήν διάθεσιν;

Διότι τούτο το συζυγικόν σώμα έχε συζευχθή με ημάς, ή μάλλον έχει υποζευχθή, διά να καταστή συνεργον· επομένως, όταν μεν αφηνιάζη πρέπει να το συγκρατώμεν, όταν δε βαδίζη όπως πρέπει, θα του το επιπρέπωμεν.

Η μεν ακοή και η όρασις είναι καθαρώτεραι και λογικώτεραι της αφής, αλλά δεν πρόκειται καθόλου να αντιληφθή κανείς τίποτε από αυτά, αλλά δεν θα πονέση κατ' αυτό, αν δεν προσπέση από έξω το ορατόν και ακουστόν, τα οποία είναι δυσκολοάκουστα και δυσκολοθέστα. Το δε σώμα υποφέρει πολύ κατά την αφήν, όταν ασκώμεν νηστείαν και δεν προσφέρωμεν εις αυτό τροφήν από έξω.

Διά τούτο οι συγκεντρώνοντες εαυτούς προς τα έσω από τα έξω, τας μεν αισθήσεις αι οποίαι δεν ενεργούν, εφ' όσον δεν είναι παρόντα τα εξωτερικά καταπαύουν της ενεργείας ως προς αυτά, εφ' όσον μένουν μέσα τας δε ενεργούσας και όταν απουσιάζουν τα εξωτερικά, πώς θα τας κάμουν να αργούν, και μάλιστα όταν αύται συμβάλλουν και προς τον επιδιωκόμενον σκοπόν;

Ότι δε αυτή η αλγεινή αίσθησις κατά την αφήν ώφελεί μεγάλως τους νοερώς προσευχομένους, γνωρίζουν όλοι όσοι μετέσχον και μετρίως του αγώνος κατ' αυτήν, και δεν χρειάζονται λόγους αυτοί, εφ' όσον εγνώρισαν διά πείρας αυτοί μάλιστα δεν παραδέχονται τους επιδιώκοντας τα τοιαύτα με λόγον μόνον, λέγοντες ότι αυτή είναι η επαίρουσα γνώσις.

6. Αλλ' όμως αν οι πράγματι νοερώς προσευχόμενοι πρέπει να είναι αδιάφοροι και έχουν αποτινάξει την σχέσιν προς τα μεσολαβούντα πράγματα, διότι ούτω θα ηδύναντο να επιτύχουν απερονόχλητον και καθάραν προσευχήν, οι δε μη φθάσαντες ακόμη εις τον βαθμόν τούτον, επείγονται όμως προς αυτό, πρέπει να υπερπηδούν την ηδυπάθειαν, να έχουν δε απαλλαχθή τελείως της απαθείας (διότι πρέπει το μεν αμαρτητικόν του σώματος να έχουν νεκρώσει, δηλαδή να έχουν απαλλαχθή της εμπαιθείας, τον δε λογισμόν να έχουν επικρατέστερον των πονηρών παθημάτων των κινουμένων εις τον κόσμον της διανοίας, δηλαδή να υπερπηδούν την ηδυπάθειαν)· αν αυτά έχουν ούτως, όπως βεβαίως έχουν, και εφ' όσον επικρατεί η εμπάθεια, δεν θα ηδυνάμεθα να γευθώμεν νοεράν προσευχήν ούτε με την άκραν των χειλέων, όπως λέγει ο λόγος, οπωσδήποτε χρειαζόμεθα το κατά την αφήν διά νηστείας και αγρυπνίας και των παρομοίων άλγος, όταν επιμελούμεθα της προσευχής.

Διότι μόνον δι αυτής το αμαρτητικόν του σώματος νεκρώνεται και οι λογισμοί οι κινούντες τα κτηνώδη πάθη καθίστανται μετριώτεροι και ασθενέστεροι· όχι δε

μόνον τούτο, αλλά αυτό φέρει αρχικώς την ιεράν κατάνυξιν διά της οποίας απαλείφει και τους προδημιουργημένους ανιέρους μολυσμούς και καθιστά τον Θεόν ίλεων περισσότερο παντός άλλου τρόπου και ευήκοον προς την δεήσιν.

Διότι κατά τον Δαυίδ «καρδίαν συντετριμμένην δεν εξουδενώνει ο Θεός» και κατά τον θεολόγον Γρηγόριον «με τίποτε άλλο δεν θεραπεύεται ο Θεός τόσον όσον με την κακοπάθειαν».

Διό και ο Κύριος εδίδαξεν εις τα ευαγγέλια ότι έχει σπουδαία αποτελέσματα η προσευχή συνδυασμένη με την νηστείαν.

Απόσπασμα από τον τόμο, «Γρηγορίου Παλαμά, Άπαντα τα έργα 2, Λόγοι υπέρ των Ιερώς Ησυχάζόντων», της σειράς «Έλληνες Πατέρες της Εκκλησίας» των Πατερικών Εκδόσεων «Γρηγόριος ο Παλαμάς». Εισαγωγή, κείμενο, μετάφραση, σχόλια, Παναγιώτης Χρήστου.

<https://bit.ly/3Jqd4sk>